ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5707)
ਸਤੰਬਰ 06, 2023

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਆਰ1) ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਹਲ) ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਤਬ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਰਲ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਹਲ) 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 – ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9, 10, 10(ਏ); 12 – ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ – ਅਨੁਚਿਤਤਾ।

ਫੈਸਲਾ: ਆਰ1 ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 26.07.2023 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਰ1 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ 02/05/2023 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ – ਆਰ1 ਦੀ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਸਹੀ, ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਰੰਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਈਸੀ ਨੇ ਆਰ1 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਰ1 ਨੂੰ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਨਾਲ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਤਧਾਰਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ – ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰ1 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ - ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸੌਰਤ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ 9, 10, 10(ਏ) ਅਤੇ 12 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਆਰ1 ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਿਰਾਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸੀ - ਆਰ1 ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਹਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਾ ਖਾਸ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ - ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ - ਲਦਾਖ ਸਵਾਯੱਤ ਪਹਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1997 - ਧਾਰਾਵਾਂ 12, 13 - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਲੇਖ 226 - ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ, ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਬਣਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਯ - ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ - ਲਦਾਖ ਸਵਾਯੱਤ ਪਹਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1997 - ਐਸ.13:

ਫੈਸਲਾ: ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਐਸ.13, 1997 ਐਕਟ ਨਾ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇਚਰ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ।

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਚਾਰ - ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ ਕੇਵਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਰ1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ/ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ - ਚੋਣਾਂ - ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ। [ਪੈਰਾ 17]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਲੇਖ 226 - ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਚੋਣਾਂ – ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਵੀਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ/ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਮੁਕਤ, ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ – ਚੋਣਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ – ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ R1 ਨੂੰ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਹਾਵ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਚੋਣਾਂ – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ:

ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਹ ਦਲੀਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ R1 ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਵ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਚੋਣ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ/ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੜਾਵ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਗਲਤਫਹਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਸਿਸਟਮਿਕ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਹਾਵ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਰਨ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਬਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਘੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਾਮੰਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ

ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ – ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਉਣ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ – ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ – ਇਹ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ – ਹੋਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਯੋਗ ਹੈ – ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ.

ਫੈਸਲੇ/ਆਦੇਸ਼ – ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਕੁਝ ਐਲਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਸਦ, ਰਾਜ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਚਛੇਦ 243-O, 243ZG ਅਤੇ 329 ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ – ਚੋਣਾਂ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 243-O, 243ZG ਅਤੇ 329.

ਚੋਣਾਂ - ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ - ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ:

ਫੈਸਲਾ: ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੰਯਮ ਇਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਾਮਾਨਿਆ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਵਿਵਾਦਾਸਪਦ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਪਰ ਜਿਥੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਣਉਚਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝਣਯੋਗ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਤਵਿਆਂ ਬੱਧ ਹਨ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ.

ਚੋਣਾਂ – ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਨਮਾਨਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ – ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ:

ਫੈਸਲਾ: ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਫ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਇਨਸਾਫ ਹੋਣਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਚੋਣਾਂ – ਇੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਹਿਜ਼ ਹੋਲੀਨੈੱਸ ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਸ੍ਰੀਪਾਦਗਲਵਾਰੂ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜਾ, (1973) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225 : [1973] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ, 1975 ਸੁਪਲ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1976] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 347; ਮਿਨਰਵਾ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 625 : [1981] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 206; ਐਲ. ਚੰਦਰਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (1997) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 261 : [1997] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1186; ਕਪਿਲਾ ਹਿੰਗੋਰਾਨੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2003] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਰਾਜੀਵ ਮਨਕੋਟੀਆ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2020) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2019] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਾਮਾਂਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਉਪ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਹ, 1958 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਟੇਟ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, (2007) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88 : [2007] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 715; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਚੈੱਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2020) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 285 : [2019] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 304; ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 771; ਗੋਡਫਰੀ ਸਾਰਾ ਲੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ-ਕਮ-ਅਸੈਸਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 95; ਮਹਾਦੇਵ ਬਨਾਮ ਸੋਵਨ ਦੇਬੀ, 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 118; ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬਨਾਮ ਤੀਰਥ ਸਰਥੀ ਮੁਖਰਜੀ, (2012) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : [2013] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 69; ਆਸ਼ਿਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜਾ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 76; ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਾ, (2009) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608 : [2009] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1015; ਅਸ਼ੋਕ ਸਦਰਾਂਗਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 321 : [2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 826; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੀ ਸੇਠੀ, (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 : [2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 10; ਸ੍ਰੀ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭਾਰਤ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (1972) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.; ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਲ ਲੀਡਰਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਬਨਾਮ ਕੈਪਟਨ ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਸੰਗਮਾ, (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161 : [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 393; ਇਦਾਪਕਥ ਬਨਾਮ ਪੱਲਿਕੁੰਨਨ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਪੀ.ਵਾਈ. ਧੀਨਾਕਰਨ, (2019) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 219 : [2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 200 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਗਵਰਨਰ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ,
2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ 5601; ਸਟੇਟ ਆਫ ਹਰਿਆਣਾ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਡੀ. ਗੋਇੰਕਾ ਟੂਰਿਜ਼ਮ
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 585; ਐਨ.ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ
ਅਫ਼ਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਹਲਕਾ, 1952 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218; ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ.
ਠਾਕੁਰ ਰਘੁਰਾਜ ਸਿੰਘ, (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 267; ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਕਾਮਠ ਬਨਾਮ ਸੈਯਦ
ਅਹਮਦ ਇਸ਼ਾਕ, (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1104; ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਸਕਰ ਖਾਰੇ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਚੋਣ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, 1957 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081; ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਇਲੈਕਸ਼ਨ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ, (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 405 : [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 272; ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਏ.ਕੇ ਐਮ ਹਸਨ ਉਜ਼ਾਮਨ, (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 689 : [1985] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

493; ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਰੂਆ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722 :

(1985) 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 225; ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਜੀ, (1988)

1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 277 : [1988] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 878; ਦਿਗਵਿਜੈ ਮੋਤੇ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ,(1993) 4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 175 : [1993] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 553; ਬੋਦੁੱਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਇਆਹ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟਇਲੈਕਸ਼ਨਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 416 : [1996] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 687;ਅਮਰਪਾਲ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1996) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303 : [1996]5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 719; ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, (2000)8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216 : [2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34; ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਮਿਉਨਿਸਿਪਲਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਅਹਮਦਾਬਾਦ, (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352 : [2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 45;ਵੈਸਟਬੰਗਾਲ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਮਾਰਕਸਿਸਟ),(2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141; ਡਰਾਵਿਡਾ ਮੁਨੇਤਰ ਕਜ਼ਾਗਮ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ,(2020) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 548 : [2019] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 704; ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ,(2020) 12ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186 : [2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 580; ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੋਆ ਬਨਾਮ ਫੈਜ਼ੀਆ ਇਮਤਿਆਜ਼ਸ਼ੇਖ, (2020)8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਇੰਪਗਨਡਆਰਡਰ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5707 ਆਫ 2023

ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਲਦਾਖ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 14.08.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 151 ਆਫ 2023 ਵਿੱਚ।

A1: ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੱਦਾਖ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ

A2: ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਯੂ.ਟੀ

A3: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਕਾਰਗਿਲ)

A4: ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਕੱਤਰ, ਚੋਣ ਵਿਭਾਗ, ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਯੂ.ਟੀ

R1: ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਕੱਤਰ

R2: ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਦਿੱਖ:

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਪੀਯੂਸ਼ ਬੇਰੀਵਾਲ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਡਿਆਲ, ਸਿਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਵਿਨਾਇਕ। ਸ਼ਰਮਾ, ਡਾ.ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਸ਼ਰੀਕਾਂਤ ਨੀਲੱਪਾ ਤਰਦਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਐੱਸ.ਡੀ. ਸੰਜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਰੀਕ ਜੇ ਰਿਆਜ਼, ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਸੈਦ, ਦਾਨਿਸ਼ ਅਹਿਮਦ ਸਈਅਦ, ਮੁਹੰਮਦ. ਪਰਵੇਜ਼ ਡਬਾਸ, ਉਜ਼ਮੀ ਜਮੀਲ ਹੁਸੈਨ, ਆਕੀਬ ਬੇਗ, ਮੁਹੰਮਦ. ਸ਼ਾਹਿਬ, ਮੈਸ. ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਸਈਅਦ, ਅਕਸ਼ਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਕਸ਼ੈ ਅਮ੍ਰਿਤਾਂਸ਼ੂ, ਐਡਵਾਂਸ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਲਦਾਖ ਦੀ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 14.08.2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ (ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੈਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 151 ਦੀ 2023 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 09.08.2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1933 ਦੀ 2023 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਮੁੱਖ ਤੱਥ:

4. ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ (ਇਸ ਨੂੰ "ਆਰ1" ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਜਨਰਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਅਲੌਕਿਕ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ, ਕਾਰਗਿਲ (ਇਸ ਨੂੰ "ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ." ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਲਈ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਤਕਾਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ 09.08.2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"11. ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ (ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ.) ਦੀਆਂ ਆਗਾਮੀ ਜਨਰਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ-ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 1 ਤੋਂ 3 & 5 ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਲੌਕਿਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਸ਼ਾਨੀ (ਹਲ) ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਤੋਂ 3 & 5 ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲੌਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਅਤੇ 10(4) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ-ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲੌਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੈੱਟ ਅਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਲੌਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨੀ (ਹਲ) 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।"

5. ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾਏ, ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 14.08.2023 ਨੂੰ ਇੰਪਗਨਡ ਜੱਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ:

6. ਮਿਸਟਰ ਕੇ ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ (ਇਸ ਨੂੰ "ਏ.ਐਸ.ਜੀ." ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲੌਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 (ਇਸ ਨੂੰ "1968 ਦਾ ਆਰਡਰ" ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲਦਾਖ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲਾਂ (ਚੋਣ) ਨਿਯਮ, 1995 (ਇਸ ਨੂੰ "1995 ਦੇ ਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਨੂੰ "ਈ.ਸੀ.ਆਈ." ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ

ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ. ਚੋਣਾਂ ਲਈ, ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

7. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 9, 10 ਅਤੇ 10(ਏ) ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ, ਅਤੇ; ਇੱਕ ਅਣ-ਮਾਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ।

8. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ 18.07.2023 ਨੂੰ ਆਰ1 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਕਿ ਉਹ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਅਧੀਨ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਆਰ1 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਰ1 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ) ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ 12.07.2023 ਨੂੰ ਲਦਾਖ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ।

9. ਉਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰ1 ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਹੀ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਆਰ1 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

10. ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਹੁਣ ਤੱਕ1, ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਲੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 16.08.2023 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ (26.08.2023) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਪੋਲਿੰਗ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 10.09.2023 ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

11. ਆਰ1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 09.08.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ 14.08.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਬਧਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਐਲਏਐਚਡੀਸੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਰ1 ਨੂੰ ਹਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈਸੀਆਈ ਜਾਂ ਲਦਾਖ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਲਈ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨੀ (ਹਲ) ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਕ﷿ਪਕਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਰਛੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਰ1 ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ

ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਲਏਐਚਡੀਸੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਾਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਜਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਫਿਰ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਹਾਵ ਕਾਰਨ, ਆਰਆਈ 1 ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸਾਫ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਇਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਆਰਆਈ 1 ਦੇ ਬੇਨਾਫਾਈਡ, ਵੈਧ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ।

13. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਨਹੀਂ ਫੂਕ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਚੁਣਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9, 10(1)(A) ਅਤੇ ਵੀ 12 ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਪਏਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਈਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਆਰਆਈ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ:

14. 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਅਤੇ ਆਰਆਈ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਖਿੱਚਿਆ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

9. ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਉਥੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ—

(a) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ

(b) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 6 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ, ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) (ਸੋਧ) ਆਦੇਸ਼, 1997 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

10. ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ. — ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਸ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਰੇਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾਮਤੇਰ 'ਤੇ:—

(a) ਕਿ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਤੱਕ;

(b) ਕਿ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਲਈ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਬੀ), (ਸੀ), ਅਤੇ (ਈ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13ਏ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(c) ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

10A. ਅਣਪਛਾਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। — ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਣਪਛਾਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਚਾਹੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਰੇਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾਮਤੇਰ 'ਤੇ:—

(a) ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਖਾਸ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ;

(b) ਕਿ ਉਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਬੀ), (ਸੀ), (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ

(c) ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

xxx

12. ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਇਸ ਦਾ।—(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ-

(a) ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਉਮੀਦਵਾਰ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਜਾਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 104 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 17 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਮੁਫ਼ਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਫਿਰ-

(a) ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਇੱਕ ਅਣਪਛਾਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹਨ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ ਅਣਪਛਾਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ, ਜੇਕਰ, ਉਹ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਣ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਮੁਫਤ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰੋ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਾਟ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿੱਥੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਦਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ (ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਮੁਫਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ), ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਫ਼ਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ;

(ii) ਜੇਕਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਪਛਾਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਉਸ ਚੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੈਠਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਲਾਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਫ਼ਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਫ਼ਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਾਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

15. ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1997' (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ '1997 ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਤੇ 13 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"12. ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ। – (1) ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੈਂਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ:

(ਅ) ਕਿ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ;

(ਬ) ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ: — ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤਵ ਐਕਟ, 1957' ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ।

(ਸੀ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(d) ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—

ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਾਇਜ਼ ਵੋਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ।

(3) ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ—

(a) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(b) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਜਾਇਜ਼ ਐਲਾਨਣਾ; ਜਾਂ

(c) ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਜਾਇਜ਼ ਐਲਾਨਣਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਣਾ।

(4) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ—

(a) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਜੇਕਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਵੈਧ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ,

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੁੜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਜਾਇਜ਼ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

13. ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ. – ਸਮਵਤ 1977 ਦੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿੰਨ੍ਹੀਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

16. ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਘਟਾਈਆਂ, ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛੀਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਦਰਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਿਜ਼ ਹੋਲੀਨੈੱਸ ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਸ੍ਰੀਪਾਦਗਲਵਾਰੂ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (1973) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225; ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ, 1975 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਮਿਨਰਵਾ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 625; ਐਲ. ਚੰਦਰਾ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1997) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 261 ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕਪਲਨ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਅਤੇ ਰੋਜਰ ਮੈਥਿਊ ਬਨਾਮ ਸਾਊਥ ਇੰਡੀਅਨ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2020) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਜੋ ਸਭ 5 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1997 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ 1997 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਥਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਯ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਉੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਿਟ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਹ, 1958 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 595; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, (2007) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਚੈੱਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2020) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 285. ਰਾਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 771 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1997 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ। ਅਸੀਂ ਪੁਖਤਾ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗੋਦਰੇਜ ਸਾਰਾ ਲੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ-ਕਮ-ਅਸੈਸਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 95 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜਾਂਗੇ।

17. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਸੰਸਦ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਆਖਰੀ ਚੋਣ 2019 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹੀ ਸਲਾਹ ਆਰ1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਜਾਂ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਮਹਾਦੇਵ ਬਨਾਮ ਸੋਵਨ ਦੇਵੀ, 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1118 (ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ

ਇੱਕ, ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ. ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ coram), ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ. ..."

18. ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 4 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

"40. ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ, (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 754) ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਠਕ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 766, ਪੈਰਾ 7)

"... ਭਾਰਤ ਦੀ ਉੱਚ ਨਿਆਇਕ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਰੇਂਜ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰਤ ਹੈ... ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 141 ਦੁਆਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ।"

ਅਤੇ ਫਿਰ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 767, ਪੈਰਾ 11)

"11. ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਪਾਰ, ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਗੇ। ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੱਲਾਂ ਦੀ ਖੋਜ, ਇਕ ਖੋਜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ "ਨਿਆਇੱਕਤਾ" ਜਾਂ "ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ" ਵਰਗੇ ਇਕ ਮਧਵਰਤੀ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ; ਪਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਜਨਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤ ਮੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ, ਵਿੱਚ ਖੋਜ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੱਤ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸਾਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

41.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਹੋਵੇ।

42. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ।

43. ਐਸ.ਐਨ. ਚੰਦਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ (ਐਸ.ਸੀ. ਚੰਦਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 279 : (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 897), ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਯਮ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਇੰਦੌਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਇੰਦੌਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, (2005) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 287) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਾਫੀ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਐਮ.ਪੀ. ਮਿਉਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਲਿਆਣ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, (1989) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 187 : 1989 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.(ਐਲ&ਐਸ) 569) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

44. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਜਨਗਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ (ਜਨਗਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 796 : (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.(ਐਲ&ਐਸ) [ਪੀ&ਐਚ] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਪ੍ਰੇਮੀਅਨ ਗ੍ਰੈਨਾਈਟਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (ਪ੍ਰੇਮੀਅਨ ਗ੍ਰੈਨਾਈਟਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 691), ਐਮ.ਏ.ਪੀ.ਟੀ. ਆਇਲ ਐਕਸਟ੍ਰੈਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ.ਐਮ.ਪੀ. ਆਇਲ ਐਕਸਟ੍ਰੈਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 592), ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ (ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ. (2011) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 639 : (2011) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 875) ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਬੱਗਾ (ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਬੱਗਾ, (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 117 : 1998 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 1021) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਫੈਸਲਾ : (ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਮਾਮਲਾ (ਜਨਗਣਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ. (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 796 : (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 589) , ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ.ਪੀ. 808, ਪੈਰਾ 33)

“33 ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਸਰਾਸਰ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਬਾਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਮੂਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

45. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਸੰਯਮ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਨਿਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਨਿਆਯਪਾਲਿਕਾ ਉਸ ਗੰਭੀਰ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਭਾਵ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ, ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ

ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਜਾਂ ਅੰਦੇਸ਼ੇ ਦੇ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਰਤਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਦਰਜ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. [ਇੰਦਰਜ ਸਿੰਘ: ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 447] ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰ. 454, ਪੈਰਾ 34)

"34 ...ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਥਿਆਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਜਾਲੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਦੀ ਪਲੇਟ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਲਪਕਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।"

46. ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੁੱਖ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਰੱਖਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਕੇ.ਐਸ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [ਕੇ.ਐਸ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 419] ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰ. 433, ਪੈਰਾ 50)

"50 ... ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਾਫ ਰਸਤਾ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ।"

47. ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ — ਇਸ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਲ — ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੇਖ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਖ 32 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ, ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਭਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

19. ਉਪਰੋਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਜਾਂ 226 ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

20. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀਆਈ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਦੇ ਖੜੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਯਾਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਸੀਆਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੜੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵਿਚਾਰੋ ਜੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੁਤੰਤਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਮਨਮਾਨਾ, ਬੇਤਰਤੀਬ ਜਾਂ ਕਪਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ: (ਅ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ; (ਬੀ) ਤਰਕਸੰਗਤ, ਅਤੇ; (ਸੀ) ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਬੇਨਤੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ (ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ; (ਬੀ) ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ; (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਤਧਾਰਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ

ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ, ਅਤੇ; (ਡੀ) ਜਨਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।

21. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬਨਾਮ ਤੀਰਥ ਸਾਰਥੀ ਮੁਖਰਜੀ, (2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 663 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਿਸ਼ ਮੋਹਨਮੁਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 736 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"24. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਾ ਪਾਇਆ ਫਿਰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨ ਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਜਾਂ 227 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬਨਾਮ ਤੀਰਥ ਸਾਰਥੀ ਮੁਖਰਜੀ,"

"20. ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਉਣ। ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਇ ਕਿਸੇ ਰਿਟ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਪਰੀਖਣ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਕ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" 21. ਜੇਕਰ ਦੂਜੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਟ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਰਿਟ ਅਦਾਲਤ ਬੇਬਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ? ਇਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੜ-ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਰਿਟ ਅਦਾਲਤ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ? ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਡ ਕਰਕੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ/ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ, ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਚੋਣਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ R1 ਨੂੰ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਖਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਹਾਵ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ।

23. ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਗੋਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। R1 ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ 02/05/2023 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਤਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 26.07.2023 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। R1 ਨੇ ਈਸੀਆਈ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ 18.07.2023 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਈਸੀਆਈ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਵੰਟਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਈਸੀਆਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ 1968 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, R1 ਨੂੰ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ R1 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਲ ਹੈ, ਇਹ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਅਧੀਨ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

24. 15.05.2023 ਨੂੰ, ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਤੀ 23.09.2021 ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਥੇ ਆਰ1 ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ। 31.05.2023 ਨੂੰ, ਆਰ1 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਲਈ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ। 07.06.2023 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। 08.06.2023 ਨੂੰ, ਆਰ1 ਨੇ ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

25. 07.07.2023 ਨੂੰ, ਆਰ1 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਨੂੰ 11.07.2023 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ। 12.07.2023 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਆਰ1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਰ1 ਨੂੰ ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ. ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ 12.07.2023 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 26.07.2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ 15.05.2023 ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਰ1 ਨੇ 29.07.2023 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 26.07.2023 ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ. ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਜੋਂ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, 05.08.2023 ਨੂੰ, ਲਾਧਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 5ਵੀਂ ਐਲ.ਏ.ਐਚ.ਡੀ.ਸੀ., ਕਾਰਗਿਲ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

27. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਜਦੋਂ ਆਰ1 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ 02.05.08.2023 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਰਾਹਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੱਦ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।

28. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਆਰ1 ਵੱਲੋਂ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਬੋਨਾਫਾਈਡ, ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਦਾਖ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਈਸੀਆਈ ਨੇ ਆਰ1 ਨੂੰ ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਰ1 ਨੂੰ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਅਪਰੋਬੇਟ ਅਤੇ ਰੀਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

29. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਤਧਾਰਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰ1 ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਤੱਥਾਤਮਕ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਲਈ ਆਰ1 ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

30. ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ 9, 10, 10(ਏ) ਅਤੇ 12 ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਆਰ1 ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਿਰਾਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਇਸ ਅਸਰ ਨਾਲ ਕਿ ਆਰ1 ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੂਚਿਤ ਚੋਣ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਅ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਇਸ ਦੇਰ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

32. ਅਦਾਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਧਾਰਣਾ (ਬਲਕਿ, ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ) ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਸਿਸਟਮਿਕ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਕਾਰਨ ਸਮਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਬੇਬਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਘੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਖੇਹਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸਨ), ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ(s) ਨਾਲ ਹੋਰ 4 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਵਿੱਚ ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਾਮੰਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 607 ਵਿੱਚ ਇੱਕ 5-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿੱਛੇ

ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਿੱਚ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2009) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608, ਇੱਕ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"15. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ; ਇੱਥੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੋਹਦ. ਸ਼ੈਫ (2007) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 544; (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 889 : (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1023 : (2007) 5 ਸਕੇਲ 611) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇਜਦੋਂ ਇਹੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਦਾ ਹੈ।
(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਅਸ਼ੋਕ ਸਦਾਰੰਗਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 321, ਇੱਕ ਹੋਰ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ:

"29. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ [ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2009) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608; (2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 113], ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੁਕੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ. ਇਸ ਲਈ, ਗਿੰਨੀ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ
[(2010) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 118] ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

34. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੈਂਚਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੋਕਣ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਬਨਾਮ ਜੀ ਡੀ ਗੋਇਨਕਾ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 85' :

"9. ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮਤ ਹਾਂ ਕਿ
ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅੰਤਰਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ (ਜੇਕਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ), ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਜੋ ਸੰਪਾਦਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ ਸਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀਤਾ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਸੇਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ,
2013. ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਨਰਲ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਣ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35. ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੇ ਸੇਠੀ, (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 ਵਿੱਚ ਇੱਕ 5-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰਨਗੀਆਂ।

36. ਅਸੀਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹਾਂ ਕਿ, ਕੁਝ ਐਲਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਸੰਕੇਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 243-O, 243ZG ਅਤੇ 329 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਿਦਾਂਤ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚ-ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ ਪੀ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਹਲਕਾ, 1952 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218;; ਦੁਰਗਾ

ਸ਼ੰਕਰ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਰਘੁਰਾਜ ਸਿੰਘ, (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 267; ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਕਮਾਥ ਬਨਾਮ ਸੈਯਦ ਅਹਮਦ ਇਸ਼ਾਕ, (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1104; ਨਾਰਾਯਣ ਭਾਸਕਰ ਖਾਰੇ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, 1957 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081; ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 405; ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਏ.ਕੇ.ਐਮ ਹਸਨ ਉਜ਼ਾਮਨ, (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 689; ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਰੂਆ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1985) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722; ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਜੀ, (1988) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 277; ਦਿਗਵਿਜੈ ਮੇਤੇ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 175; ਪੋਦੂਤੁਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 416; ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1996) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303; ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216; ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 352; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ), (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141; ਡਰਾਵਿਡਾ ਮੁੰਨੇਤਰ ਕਜ਼ਾਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ, (2020) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 548; ਲਕਸ਼ਮੀਧਰ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ, (2020) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਰਾਜ ਗੋਆ ਬਨਾਮ ਫੌਜੀਆ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਸ਼ੇਖ, (2021) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 401.9 ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

37. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਯਮ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਾਸਪਦ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਥੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਣਉਚਿਤ ਖਾਰਜੀ ਅਤੇ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਖੇਡ

ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝਣਯੋਗ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਈ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਹਾਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਫ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ 1968 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸੀ।

38. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿ ਆਰ1 ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉੱਤੇ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਰ1 ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਇਨਸਟੈਂਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ (ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ) ਨੂੰ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ (ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ) ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਟੇਅ ਦੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਉਲਝਣ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਹੋਰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

39. ਇਹ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਤਮ-ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਹਿਲੂ, ਬਲਕਿ ਅਤਿ-ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਵਾਲੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਅੰਤਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਚੁਣਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਲਟ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਬਸ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ, ਅਵਮਾਨਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਟਕਦੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

40. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਉਭਰਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਕਿਸੇ ਮਾਨਦ ਵਿੱਚ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਉਤੇ ਲਾਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

41. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਐਸਜੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਆਰ1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਿਆ, ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰ1 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਮੁਫਤ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਰ1 ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ

ਐਲਏਐਚਡੀਸੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਢੱਕ ਗਈ।

42. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ. ਵਿਚ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (1972) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 664, ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਲ ਲੀਡਰਜ਼ ਵਿੱਚ 3 ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਬਨਾਮ ਕੈਪਟਨ ਡਬਲਯੂ ਏ ਸੰਗਮਾ, (1977) 4 ਐਸਸੀਸੀ 161 ਪੁਟ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"29. ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜੇ ਵੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਉੱਚ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਸਹਾਇਤਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਈ ਮਾਣ, ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇਸ਼, ਸਿਮੀ-ਲਾਰਲੀ ਲਈ ਮਹਾਨ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਲੋਕ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ fl ਐਗ. ਇਹ ਮਹਾਨ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਅਸਰਦਾਰ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।11"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

43. ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇੱਕ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਦਾਪਾਡੀ ਕੇ ਪਲਾਨੀਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਟੀਟੀਵੀ ਧਿਨਾਕਰਨ, (2019) 18 ਐਸਸੀਸੀ 219 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:

'39. ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਰੁੱਪ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1972) 4 ਐਸਸੀਸੀ 664]. ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 21 'ਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ : [ਐਸਸੀਸੀ ਪੀਪੀ. 674-75]

21. " ... ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਕਸ਼ਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਿਰਕਸ਼ਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਅਡਚਣ ਕਾਰਨ, ਨਿਰਕਸ਼ਰ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ... ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣਾਰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਡਚਣ ਤੋਂ ਨਾ ਭੁਗਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸੀ, ਹਰੇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ...

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਰਾ 40 ਅਤੇ 41 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ : [ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਮਾਮਲਾ (ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (1972) 4 ਐਸਸੀਸੀ 664)]. ਪੀ. 682) "40. ... ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ... ਜੇਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ... ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੰਬਲਜ਼

ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿੰਬਲਜ਼ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ. ...ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 324 ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਰੋਲਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ. ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੰਡਨਯੋਗ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਰੰਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ.

"41. ... ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਿਤ ਅਨੁਚਿੱਤ 324 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

40. ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ [ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ of India, (1972) 4 SCC 664] ਕਨੂੰਈਆ ਲਾਲ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਫਾਲੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ v. ਆਰ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ [ਕਨਹੀਆ ਲਾਲ ਉਮਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, (1985) 4 SCC 628] ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 635-36)

"10. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ. ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਹੈ. ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਇੱਕ ਖੇਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਹਾਥੀ, ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੈਬਿਨੇਟ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਫਲ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਖਾਈ ਇੰਨੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋਵੇ. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹਿਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਰਟੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਹਨ — ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਵਿਵਸਥਿਤ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਅਣਹੱਲੇ ਟਕਰਾਅਵਾਂ 'ਤੇ।"ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ (ਪੰਜਾਹਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1985 ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ. ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਏ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਬੰਧਤ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਿੰਬਲ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਡ ਕਰਕੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਲਦਾਖ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ 02.08.2023 ਨੂੰ ਜਾਰੀ

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਯੂ.ਟੀ. ਸਕੱਤਰੀਏਟ, ਲਦਾਖ, ਚੋਣ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਐਸ.ਓ.53 ਦੁਆਰਾ ਨੰਬਰ ਸੈਕੀ/ਚੋਣ/2023/90-301 ਮਿਤੀ 05.08.2023 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਦਾਖ ਆਟੋਨੋਮਸ ਹਿੱਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ 5ਵੀਂ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਖਾਸ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

45. ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਰੁਪਏ 1,00,000/- (ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਲੱਖ) ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰਸੀਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਈ.ਏਸ 170883/2023, 170885/2023 ਅਤੇ 174512/2023 ਨੂੰ ਔਪਚਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

46. ਹੋਰ ਦੋ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ:

(a) ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1933 ਦੇ 2023, ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(b) ਸੀ.ਸੀ.ਪੀ(ਐਸ) ਨੰਬਰ 340 ਦੇ 2023, ਜੋ ਕਿ ਅਗਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 08.09.2023 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ, ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate